

O viață închinată schimbării vieții noastre

❖ Din umilință și din smerenie, părintele n-a vorbit foarte deslușit niciodată despre ce i s-a întâmplat în 1939 la Sfântul Munte. Decât odată, și chiar și-atunci, puțin. Ucenicii lui povestesc că, mergând el acolo, pe munte, prima dată s-a dus într-o pădure deasă, să se roage. Și s-a rugat mult la Domnul Iisus Hristos, Mântuitorul nostru, să-i trimită un duhovnic, un povățuitor bun, să-l îndrume pe calea cea grea și fără de prihană a călugăriei, spre mântuire. După un timp Părintele Arsenie a început să se roage mai cu osârdie, singur, acolo, în pădure, la Maica Domnului. Și, după cum a povestit chiar Părintele însuși, Maica Fecioară i s-a arătat coborând dintre nouri și venind la el, l-a luat de mână și l-a urcat pe un munte așa de înalt, că nici nu puteai să privești în jos. Și acolo, pe creasta muntelui aceluia amețitor, l-a lăsat Maica Domnului pe mâna unui sfânt. Era Sfântul Serafim din Sarov († 1833), ce viețuise pe pământ cu vreo două veacuri în urmă. După care, Sfânta Fecioară s-a topit în văzduh tot așa lin cum se arătase. Vreme de 40 de zile Părintele a primit pe acel munte învățătura de la Sfântul Serafim, urcând în fiecare zi, fără teamă, creasta dintre abisuri. Și în tot acest răstimp de 40 de zile, Părintele a postit încontinuu post negru, că-l întârea Maica Domnului. După patru luni de zile, când s-a întors la Mănăstirea Sâmbăta, era cu totul alt om: căpătase darul acela al său faimos, al proorociei, și puterea lui cea mare, că dacă se uita la tine, te cutremurai și te umileai pe loc. Și-ți știa pe dată toate gândurile și numele, fără să te cunoască, și faptele toate, păcătoase sau bune, că nu puteai să le ascunzi. **Așa s-a schimbat viața Părintelui Arsenie și, mai apoi, viețile noastre pe lângă a sa.** (*Valentin Iacob, în „Buletinul parohiei Sfânta Cruce” - USA, vol. XIII, nr. 9/2004*)

❖ Părintele Arsenie ne-a spus odată cum a început el activitatea la Mănăstirea Sâmbăta. Era în postul Crăciunului și picta o icoană a

Mântuitorului, pe care n-a terminat-o. În timp ce picta a auzit o voce tainică: „*Arsenie, nu Mă mai picta pe icoană, că vremea s-a apropiat. Mergi și pictează în inimile oamenilor, prin cuvântul tău. Spune-le că vin peste ei necazuri și suferințe*”. Dar, continuând să picteze icoana și negrăbindu-se să asculte porunca Domnului, a auzit din nou: „...*Vei fi mut... Dar asta îți va aduce multă lume*”. Îmbolnăvindu-se cu coardele vocale, nu mai putea să vorbească. A stat așa de la Crăciun până în joia din Săptămâna Mare, în postul Paștilor (în acest timp a scris însemnările numite „Gura mutului”, într-un carnețel pe care-l are Maica Pahomia de la Sâmbăta). Atunci când se împărțăsea (era diacon, numai în acea primăvară l-a făcut preot), primele cuvinte ce le-a rostit când i-a venit vocea, cuvinte ce le-a auzit și lumea din biserică, au fost: „*Cred, Doamne, și mărturisesc...*”, cu o voce ce a cutremurat biserica, căci oamenii, când au auzit vocea lui, toți au căzut în genunchi și au plâns și au lăudat pe Dumnezeu că i-a dat vocea, pentru că multă lume venea după sfat. Astfel, a început din nou să stea de vorbă cu oamenii, la clopotnița din fața mănăstirii.

Părintele se străduia mult pentru regenerarea poporului român prin schimbarea vieții. **Minunea cea mai mare a Părintelui Arsenie era schimbarea vieții noastre.** În predici ne vorbea mai mult referindu-se la Vechiul Testament (Saul, David, Solomon etc.). Fiind întrebat de ce nu ne vorbește mai mult din Noul Testament, a răspuns că viața creștinilor de acum se aseamănă mai mult cu cea a celor din Vechiul Testament, că n-avem progresul celor din Noul Testament [dacă nu trăim sub har, cădem sub legea veche].

La început, Părintele Arsenie avea o viață foarte aspră: mânca o dată pe zi (pâine și apă) și dormea pe jos. Uneori pleca câte o săptămână la munte, doar cu Biblia. Sâmbăta seara cobora pentru a ține duminica Sfânta Liturghie, pe care o slujea în lacrimi. Nu puteai să nu plângi la liturghia lui. După predică, iar pleca în munte. Ducea o viață extraordinară, de pustnic. (**Pr. Ioan Sofonea, Sibiu**)

❖ Prima dată, pe mine m-a dus la Părintele Arsenie o femeie. Aceasta îl cunoscuse pe Părintele Arsenie prin Moș Ilie. Uneori îi

Chilia Părintelui Arsenie, Munții Făgăraș

duceam Părintelui lemne în chilie la Sâmbăta. Atunci aveam vreo 12 ani. Am văzut că el nu avea pat. Avea un panou pe care picta și o masă lungă la capătul căreia era un craniu [n.ed.: un obicei vechi la călugări era să țină în chilie, la vedere, un craniu, o cruce și chiar un sicriu, care să le aducă aminte că sunt *muritori* și deci să nu adune averi și laude, ci să se pregătească pentru viața veșnică; de asemenea, aceste obiecte ajutau la obținerea mai grabnică a rugăciunii cu lacrimi de pocăință]. (*Ioan Bica, Voivodeni*)

❖ Tatăl Părintelui Arsenie lucra în America. Făcea câte un drum dus și întors, timp de câte 5-6 luni pe an. Fiind odată acasă, soția rămâne gravidă, după care, imediat, el trebuie să plece iar la drum 5-6 luni.

Mama Părintelui a fost o femeie foarte evlavioasă. De îndată ce soțul ei pleca la drum, dumnezei lua drumul bisericii, adică mergea mai des la biserică și *se cumineca mai des*, știind faptul că ceea ce mănâncă mama, mănâncă și pruncul din pânțece. Ea se ruga lui Dumnezeu să-l păzească pe soț, ca să se întoarcă sănătos acasă, și în același timp se ruga și pentru pruncul din pânțelece său.

Fiind însărcinată și soțul fiind plecat, ea nu a mai avut de-a face cu bărbat în perioada sarcinii. Deci copilul a venit curat pe lume. Acest lucru a avut asupra viitorului lui o influență foarte mare. Acest exemplu este bine să-l urmeze și părinții din ziua de azi.

Părintele Arsenie Boca s-a născut în anul 1910, într-un sat mic, Vața de Sus, din Munții Apuseni. Timp de 14 ani a urmat școala primară în satul natal, după care s-a dus la Liceul teoretic din Brad. Apoi, în 1929, a venit la Sibiu și a intrat la Institutul Teologic. În timpul acesta, s-a împrietenit cu părintele Nichifor Teodor și părintele Miron Mihăilescu de la Ocna Sibiului, preoți foarte buni, mai mici ca vârstă decât Părintele Arsenie.

A absolvit facultatea de 4 ani în anul 1933, apoi a plecat la București și a intrat la Școala de arte frumoase, pentru a învăța pictura. A terminat această școală și apoi s-a înscris la Facultatea de Medicină, unde a învățat anatomia omului cu cel mai bun profesor de pe timpul acela. Se vede că a vrut să cunoască anatomia omului, cauza și tratamentul bolilor, și că a dorit să vindece oamenii și sufletește, și trupește. Astfel, el poate fi socotit doctor fără arginți, pentru că nu a luat de la nimeni nimic, dar a dat sfaturi necesare pentru fiecare om în parte. Mulți s-au vindecat respectându-i sfaturile.

O perioadă de câteva luni a fost în Grecia, la Muntele Athos, unde a văzut viața călugărească de acolo și a învățat multe.

Înainte de 1945 a plecat în Basarabia, la Chișinău, având dorința de a învăța pictura, căci, se știe, acolo erau foarte buni pictori de sfinți și de biserici. A mai învățat acolo și poleitul icoanelor. În primăvara lui 1945, a plecat din Basarabia spre România, primind bani de drum, unelte pentru poleitul icoanelor și un cozonac.

Ajungând în gara Chișinău, a observat o fluctuație mare de oameni, militari și civili, intrând și ieșind din gară. În timpul cât a stat acolo, a văzut că la marginea unui zid era o persoană foarte slab îmbrăcată – deși timpul era rece – care privea înspre gară. Părintelui i s-a făcut milă și a vrut să scoată cozonacul din rucsac și să i-l dea. Spre mirarea lui, însă, persoana dispăruse. S-a uitat în toate părțile, dar nu a mai văzut-o. A simțit o mare putere și a zis că a fost o

arătare a Mântuitorului. Părintele a venit în România cu ultimul tren care mai circula liber, pentru că, după aceea, acolo s-a format graniță sovietică.

Ajungând în țară, Părintele Arsenie s-a dus la Mănăstirea Sâmbăta de Sus, unde s-a călugărit. La slujbă a participat și mama lui, care voia să vadă ce viață duce el ca și călugăr și s-a interesat de masă și de casă. Când a văzut dormitorul, i-a spus cu durere în suflet, ca o mamă care l-a iubit mult: „*Vai, dragul mării, vii aici să dormi pe acest pat de scândură, acoperit cu o rogojină, în loc de saltea și pătură!*”.

Părintele Arsenie a rămas la Sâmbăta și a început să-I slujească lui Dumnezeu și oamenilor, cu ajutorul Duhului Sfânt. La Sâmbăta de Sus a slujit ca preot și era solicitat de foarte multă lume, care venea din toate colțurile țării.

După un timp, Mitropolitul Bălan, aflând cât de solicitat este Părintele Arsenie de toată lumea, s-a hotărât să-l transfere de la Sâmbăta și să-l ducă la Mănăstirea Prislop. Așadar, Mitropolitul Bălan (împreună cu preotul vicar al Mitropoliei) l-a luat pe Părintele Arsenie în mașină și l-a dus la Prislop. Părintele a ascultat, ca un bun călugăr. I-a spus că Mănăstirea Prislop a fost la greco-catolici și că a trecut la ortodocși, că este părăsită, că trebuie pusă în funcțiune și că e mult de lucru. Părintelui Arsenie i-a fost foarte greu să plece de lângă oamenii care îl solicitau și îl iubeau și să se trezească, dintr-o dată, singur, cu un paznic și un câine. Cea mai apropiată localitate este Silvașul de Sus, la 3 km. (*Moș Nicolae, Sibiu*)

❖ Arestările și deportările prin lagăre, -dar mai ales viața de hărțuială neconținută prin care a trecut, sunt tot atâtea dovezi că, în fond, cele două feluri de suferințe (sângeroase și nesângeroase) fac parte din același plan de slăbire, de nimicire a credinței creștine din sufletul poporului român.

Zian-Vălean Boca (așa se numea înainte de călugărie Părintele Arsenie) a văzut lumina zilei în ziua de 29 septembrie 1910, în comuna Vața de Sus, aflată în apropierea orașului Brad. Cu toate că vreme

de patru ani, în timpul studiilor de la Institutul de Teologie din Sibiu, am șezut alături, în aceeași bancă, n-am ajuns să-i pot cunoaște toate adâncurile sufletului. Rețin totuși câteva aspecte pe care le socot concludente.

Poate faptul că în tinerețe nu s-a prea bucurat de căldura unei vieți familiale explică firea sa puțin sociabilă, retrasă, introvertită. Vacanțele le petrecea adeseori la o rudenie a sa. Ne-a impresionat tăria, voința cu care răbda frigul, el fiind adeseori îmbrăcat sumar. Tot astfel, demn de menționat este faptul că se abținea de la bucate mai grele; de exemplu, renunța regulat la “porția” de carne din institut.

Nu l-a pasionat prea mult studiul limbilor străine; cunoștea totuși foarte bine limba franceză. Citea cu aviditate studii de psihologie, de caracteriologie, de grafologie, căutând să se adâncească în descifrarea tainițelor sufletului. A iubit de mic desenul, sculptura și mai ales pictura. Îmi amintesc și acum de ușurința cu care interpreta la flaut compoziții destul de pretențioase. Toate acestea erau tot atâtea dovezi care ne ajutau să întrevădem în el pe pictorul și pe duhovnicul de mai târziu, care căuta să redea în compoziții clare și în analize psihologice destule adâncuri ale sufletului omenesc. (*Pr. Prof Teodor Bodogae* - în “Telegraful Român”, nr. 2-4, 1990)

❖ I-am cerut binecuvântare Părintelui Arsenie să merg la mama sa, în Vața, lângă Brad. Când în sfârșit am plecat, ca să ajungem acolo a trebuit să trecem peste munți. Am mers trei persoane, dintre care una cunoștea drumul. Când am ajuns, am întrebat pe cineva unde locuiește familia Boca. Mama Părintelui Arsenie era bolnavă. Ne-a trimis să-i cumpărăm niște medicamente.

Era necăjită că fiul ei, Părintele Arsenie, a fost închis la Canal. Spunea că mai are o lună și vine, dar n-a trecut acea lună și ea a murit. (*G.M., Făgăraș*)

❖ Când s-a întors de la Canal, l-am vizitat la Mănăstirea Prislop. Era foarte slăbit, tuns, bărbierit. Mi-a atras atenția că sunt securiști care-l urmăresc. Când l-am vizitat la Drăgănescu era tot

urmărit de securiști... După aceasta ne-a zis: „Nu vă necăjiți de mine, că eu astfel mă hrănesc cu mană cerească... Măi, să răbdați și voi prigonirile lui antihrist, că numai prima durere o simți, restul suporti cu ajutorul lui Dumnezeu”. (**Septimia Maniș**, 80 ani, Codlea)

❖ Odată, la Sibiu, m-am înțeles cu o soră să mergem la gară, să ne luăm bilet de tren și să mergem la părintele Mihăilescu. Ne-am întâlnit și ne-am așezat la casa de bilete, când îl vedem pe Părintele Arsenie. Era în civil. Părintele își luase bilet și stătea într-o parte. Ne-am apropiat de dânsul, dar dumnealui a zis: „Fără gesturi, mă, fără gesturi”. Adică să nu-i sărutăm mâna și să nu zicem „Bлагословиți-ne, Părinte!” (de obicei era urmărit). Părintele ne întreabă dacă vrem să-i spunem ceva. Noi îi spunem că da. Părintele zice: „Haideti acolo, în colț, unde se vând ziare”. După ce i-am spus fiecare ce-am avut, Părintele zice: „Îmi vine trenul de Făgăraș. Fără gesturi, mă, fără gesturi”. S-a urcat în tren, a deschis geamul și ne-a făcut cu mâna până dincolo de pod. (**Maica Glicheria**)

❖ Am multe amintiri cu Părintele Arsenie. Am fost închiși politic, împreună cu alți foarte mulți deținuți de rang înalt – episcopi, preoți, profesori, doctori, chiaburi, oameni politici ai vremii și alte categorii, toți condamnați fără judecată, chinuți, bătuți fără motive, prost alimentați și folosiți la munci grele; cine nu-și făcea norma nu primea mâncare și era dat morții.

Când era la Drăgănescu, atât Nicolae Ceaușescu, cât și Elena Ceaușescu, veneau discret la Părintele Arsenie, neînsoțiți de securiști. Veneau destul de des și se consultau cu Părintele. Cu aceste ocazii, Părintele le atrăgea atenția: „Lăsați bisericile, nu le demolați. Ce aveți cu Dumnezeu? Nu mai stricați bisericile lui Dumnezeu, că este mare păcat”. Dar ei nu-l ascultau. Parcă se înrăiseră mai tare, căci aveau planificat să distrugă mii de localități rurale, unele cu o biserică, altele cu mai multe. Așa stând lucrurile, cu siguranță că au

fost anunțați și că vor fi umiliți și omorâți, dar nu au crezut. (**Anonim**, București)

❖ L-am revăzut pe Părintele Arsenie la Prislop, după ce a venit de la Canal. Luase pe părintele Dometie de la Sâmbăta, ca să îl ajute, căci era singur la Prislop. Părintele Arsenie a restaurat Mănăstirea Prislop... Aici l-am întâlnit pe cantorul Bârsan de la Sâmbăta, care ne-a povestit următoarea întâmplare: „Eram în post, dar mi-am zis să mănânc și eu un bulz (n.n.: mămăligă cu brânză) seara, că doar nu era carne. Dimineața, când m-am dus la mănăstire să facem slujba, zice Părintele Arsenie: „Mă, ai mâncat un bulz, dar du-te înapoi și vezi ce fac lupii cu scroafa ta”. Când m-am întors, lupii îmi mâncaseră scroafa. M-am dus din nou la mănăstire să-i spun Părintelui. Părintele slujea, era în altar. Dar era cu jumătate de metru deasupra pământului, iar sub picioarele lui era foc!”

De multe ori, după ce spunea un cuvânt de învățătură în poiana de lângă izvorul de la Sâmbăta, ne dădea la toți câte o linguriță de miere. Știți că și Sfântul Ioan Botezătorul mânca miere. Când am făcut racla Sfântului Ioan Botezătorul pentru Mănăstirea Bucium, tot Părintele a pictat scenele, când era la Schitul Maicilor din București. Sculptura raclei a făcut-o altcineva. (**Ioan Bica**, Voivodeni)

Sfântul Ioan Botezătorul, Biserica Drăgănescu.

La Drăgănescu, Părintele Arsenie a umblat îmbrăcat și cu o haină maro. De multe ori, după ce spunea un cuvânt de învățătură în poiana de lângă izvorul de la Sâmbăta, ne dădea la toți câte o linguriță de miere. Știți că și Sfântul Ioan Botezătorul mânca miere. Când am făcut racla Sfântului Ioan Botezătorul pentru Mănăstirea Bucium, tot Părintele a pictat scenele, când era la Schitul Maicilor din București. Sculptura raclei a făcut-o altcineva. (**Bica Ioan, Voivodeni**)

„Duhovnicul ne dezgroapă talanții Împărăției”

Din scrierile Părintelui Arsenie:

- Arătarea și împlinirea în firea noastră a tuturor *darurilor* nașterilor noastre de sus, din Duhul Sfânt, e ceea ce numim desăvârșirea, cea la măsura fiecărui ins.

Fiecare e înzestrat și trimis să împlinească un *rost* al lui Dumnezeu între oameni. Dezvelirea și înțelegerea acestui *rost* sau *destin* ascuns în noi [*talant*], în fiecare, după atotștiința de mai înainte (Romani 8, 29) a lui Dumnezeu, nu poate fi dezgropat fără cunoștința și luarea-aminte a unui duhovnic iscusit.

Duhovnicul sau starețul ajută și dezvăluie toate intențiile lui Dumnezeu din fiii Săi, dăruite lor după măsura credinței, ce vor avea s-o aibă.

- Toți nevoitorii trebuie să-și găsească duhovnic, deoarece în cele duhovnicești, tot ce nu e din povățuire orânduită și sub ocrotirea smereniei duce la înșelare și la mai mare rătăcire, decât înseși patimile.

- Prin acea prietenie a duhovnicului cu Dumnezeu, despre care nu ne mai tocim, el va întoarce sau va atrage voia omului la voia Lui Dumnezeu, făcându-l să vrea și el ce vrea Dumnezeu.

Duhovnicul va întoarce și mintea noastră de la atâtea umblare pustie în afară și o va face scaun al lui Hristos-Dumnezeu, în care sunt ascunse toate comorile cunoștinței și ale înțelepciunii (Coloseni 2, 3).

- Necazurile vieții sunt grai mai aspru al lui Dumnezeu către oamenii mai grei sau mai vicleni la minte... Relele de pe pământ așa de mult vor strânge oamenii, încât nu mai rămâne istoriei altă soluție decât sfârșitul ei... Să nu uităm că una e lupta și suferința omului mărturisit și alta e suferința omului nemărturisit.

- Toate *darurile* închise în destinul nostru sunt îngrădite cu suferințe și numai la atâtea *daruri* ajungem, prin câtă suferință putem

răzbi cu bucurie. Numai atâta mângâiere putem aduce între oameni, câtă amărăciune putem bea în locul celor ce vrem să-i mângâiem. Atât de puternice vor fi mila și adevărul în noi, câtă văpaie de ură înfruntăm bucurăși pentru Dumnezeu și pentru oameni.

- Convertirea *talentelor* este un mare talent. *Înzestrările* lui Dumnezeu nu sunt date ca simple ornamente de care să ne bucurăm numai noi.

- Când ți-a găsit Dumnezeu vreo treabă pentru Împărăția Sa între oameni, ai isprăvit toate obligațiile lumii... Cel mai frumos dar pe care îl putem face lui Dumnezeu e să ne dăruim Lui, pe noi înșine, toată viața... Creștinismul nu e numai o afacere de duminică, ci e o strădanie de toate zilele.

Să nu calci legea iubirii

Bilet scris de Părintele Arsenie către Maica Teoctista din Voila,
atunci când nu putea vorbi

“...Ziceți mai pe scurt. Eu nu mă răzbun. Are cine. N-aș crede să vorbească ca ei”.

“Tu fă bine și așteaptă răul. Binele ți-l va răsplăti Dumnezeu. Dacă oamenii – rudele ți-ar face bine, ție ce cruce ți-ar mai rămîne?”

Tu ești călugăriță și, ca atare, trebuie să te bucuri de necazuri, ca să câștigi plata de la Dumnezeu pentru tot ce suferi – cu bună știință și răbdare – de la frați.

Deci roagă-te pentru cei ce te blastămă, fă bine celor ce-ți fac rău; celui ce-ți cere – nedrept – dă-i tot ce-i trebuie lui, din lăcomie. Cu alte cuvinte, nu te împotrivi răului când te asuprește cu nedreptate, ca să nu calci legea iubirii

de Dumnezeu și de oameni, indiferent cum sunt ei. Tu fii cum trebuie.

Tu să ai grijă să nu zici rău absolut nimănui, indiferent ce nedreptate ți-ar face, - pentru că iertându-le toate, așa urmezi lui Iisus, - așa ții (împotriva firii, sau mai bine zis mai presus de fire) legea lui Dumnezeu – a iubirii.

Că toți sunt fiii lui Dumnezeu, chiar dacă ei tăgăduiesc asta, iar tu trebuie să știi că și ei au un suflet de mântuit”.

Ziceti

Mai pe scurt.

Eu nu mă răzbun

Are Cine.

N-aș crede să vor-
bească ca ei

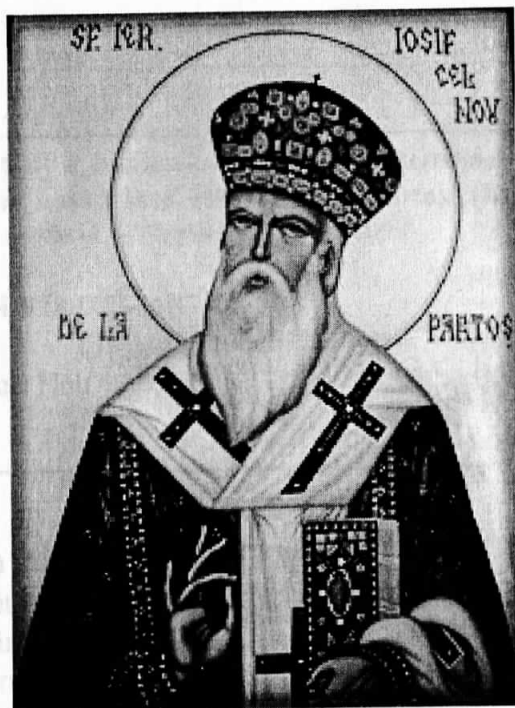
Tu fă bine și
așteaptă răul.
Binele ți-l va
răsplăti Dum-

Acest manuscris a folosit Părintelui **Arsenie Boca** când picta icoana Sfântului Iosif pentru reședința mitropolitană din Timișoara (*coperta IV*) și pentru biserica Drăgănescu (*coperta I*). L-a dăruit apoi unei credincioase din Făgăraș.

Manuscrisul cuprinde viața Sfântului Iosif cel Nou scrisă pentru prima dată) de diaconul său Damaschin Udrea în 1701 și relucrată și diortosită de pr. dr. Gheorghe Cotoșman și alții la Timișoara în 1956, înainte de Liturghia arhierască de canonizare. Acest lucru nu este specificat în manuscris, ci este concluzia noastră.

Textele cuprinse în paranteze drepte aparțin editurii.

Editura Agaton

Sfântul Ierarh Iosif cel Nou de la Partoș

Viața și minunile Sfântului Ierarh Iosif cel Nou de la Partoș

- 15 septembrie -

[Familia, școala, mănăstirea]

Sfântul Iosif cel Nou a văzut lumina zilei pe malul Mării Adriatice, în orașul Ragusa din Dalmația, în anul **1568**, dintr-o familie de neamul și sângele nostru de Vlahi sau Morlachi (adică Vlahi de la mare) sau Aromâni, din români cărora a ieșit cu trei veacuri mai înainte Cuviosul Nicodim cel Sfânt, ctitorul Vodiței (de la 1370) și al Tismanei și cu un veac și jumătate mai târziu părinții mitropolitului Andrei Șaguna, restauratorul Mitropoliei Ardealului (1068-1875). Tatăl său, Ioan, era proprietarul unei corăbii cu care făcea comerț în apele Adriaticii și Mediteranei. Cetățenii aromâni (numiți de slavi vlahi sau morlachi, iar de turci karavlahi, adică vlahi negri) și italienii Republicii Raguze erau vestiți, ca și cetățenii Veneției, nu numai ca navigatori, ci și ca negustori care-și duceau mărfurile lor, între care și brânza și cașul românesc numit caseum vlascescum (de la vlasi - român), nu numai în țările spălate de apele Adriaticii și ale Mediteranei, ci și până la Marea Neagră și pe Dunăre până la Principatele Române și pe Tisa și Mureș până în Ungaria și Banat. În orașul și cetatea Lipovei comercianții raguzeni își aveau prăvăliile și depozitele lor de mărfuri orientale.

Rămânând *orfan de tată* [la vârsta de **12 ani**] – care se scufundă cu corabia în valurile mării înviforate – tânărul Iacob, cum a primit numele din botez, a rămas în grija *mamei sale Ecaterina, o femeie dreptcredincioasă*, care ca și Anastasia – mama fericitului mitropolit Andrei Șaguna – și-a închinat întreaga viață creșterii unicului său fiu. Neavând neamuri la Ragusa văduva Ecaterina își ia copilul și se mută la fratele său, și el negustor din orașul Ohrida, unul din marile centre ale